

**СЕКЦІЯ 4
ЗООТЕХНІЯ ТА ТЕХНОЛОГІЇ
ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ
ТВАРИННИЦТВА**

**SECTION 4
ANIMAL SCIENCES AND
TECHNOLOGIES OF LIVESTOCK
PRODUCTION**

Бабенко Олена

к.с.-г.н., асистент

Білоцерківський національний аграрний університет
м. Біла Церква

**ФОРМИ УСПАДКУВАННЯ ПЛЕМІННОЇ ЦІННОСТІ ЗА НАДОЄМ У КОРІВ-
ПЕРВІСТОК ГОЛШТИНСЬКОЇ ПОРОДИ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД ПЛЕМІННОЇ
ЦІННОСТІ БАТЬКІВСЬКИХ ОСОБИН**

Основним завданням селекції молочної худоби є цілеспрямована дія на формування у потомства бажаних генотипів, яке може бути успішно виконано лише на основі знань про закономірності успадкування селекційних ознак і найбільш повного використання спадкової мінливості [3].

Прогресивний розвиток породи може здійснюватись за рахунок інтенсивного використання бугаїв-поліпшувачів, відібраних на основі високовірогідної оцінки за якістю потомства, цілеспрямованого відбору серед маточного поголів'я та підбору пар для одержання потомства бажаної якості.

Перевага однієї тварини над іншою за величиною племінної цінності залежить від кількості позитивно діючих генів у генотипі, які одержані потомком від батьків. Відтак, добір матерів і батьків майбутніх бугаїв – це пошуки таких генотипів, в яких оптимально сконцентрована кількість позитивно діючих генів [4].

Полупан Ю.П. [2] установив, що частота домінування ознаки плідника у його дочок слугує показником препотентності за цією ознакою. Адитивна дія генів зумовлює проміжний тип успадкування ознак та притаманна потомству, яке отримане від нейтрального плідника.

Молочність зазвичай формується під впливом адитивної дії генів, а на здатність підсилювати розвиток певної ознаки впливає кількість домінантних генів у генотипі [3].

Крім адитивної форми успадкування, часто зустрічається неадитивна, за якої якості тварин визначаються внутріалельною та міжалельною взаємодією генів [1]. У результаті неадитивної дії генів можуть з'являтися особини з такими формами успадкування, як понаддомінування та регресія.

Інтенсивність і спрямованість відбору в породі залежить і від результативності підбору тварин у попередньому поколінні, його глибокого аналізу та використання кращих поєднань для підбору пар, тому заслуговує на увагу аналіз форм успадкування племінної цінності за надоем молочної худоби голштинської породи,

яких утримують у стаді СТОВ «Агросвіт».

Основною формою успадкування племінної цінності за надоем у корів є проміжна, частота якої становить 50%. Інші форми успадкування становлять наступну частку: домінування матері – 23%; регресія – 16,4%; домінування батька 9,7% та понаддомінування – 0,9%.

У тварин голштинської породи досить високі надой молока виявилися за прояву понаддомінування (10336 кг). Коефіцієнт мінливості найвищий саме у цій групі (25,2%). Вони переважають тварин із проміжною формою, на 2566 кг ($P>0,95$). Тварини з проміжним типом успадкування та з домінуванням батька переважають за надоем ровесниць з домінуванням матері та регресією.

Якщо ранжувати дочок за величиною племінної цінності, то найкращою вона є у тварин за прояву явища понаддомінування і становить +867 кг, що більше на 638 кг ($P>0,99$) порівняно з дочками, отриманими за проміжного успадкування та на 728 кг ($P>0,99$) – за домінування батька. Кращими особинами у стаді є тварини, в яких проявилось явище понаддомінування, однак, враховуючи низьку частоту цієї форми успадкування племінної цінності, масового поліпшення молочної худоби отримати не можна. На нашу думку, причиною прояву понаддомінування є вдале поєднання у генотипі потомства позитивно діючих генів, отриманих як з батьківської так і з материнської сторін спадковості. Тварини, що успадкували племінну цінність за проміжною формою, поступаються лише ровесницям з понаддомінуванням на 629 кг ($P>0,99$), а всі інші форми вірогідно переважають, у тому числі ровесниць з домінуванням батька. Враховуючи високу частоту проміжної форми успадкування (50%) під час планування рівня надой тварин наступного покоління можна орієнтуватись на проміжне успадкування. Тварини, у яких проявилось домінування батька, переважають за племінною цінністю на 190 кг ($P>0,99$) ровесниць з домінуванням матері та на 433 кг ($P>0,999$) ровесниць з регресією.

Племінна цінність за надоем у тварин, у яких проявилось домінування матері та регресія, є від'ємною – (-51 і -294 кг відповідно), тому такі тварини мають низький ранг у стаді. Отже, прояв у тварин голштинської породи таких форм успадкування, як понаддомінування, проміжне успадкування та домінування батька, є бажаним, оскільки такі тварини мають високу продуктивність та племінну цінність.

Список використаних джерел

1. Ганчев, М. М. Раннє прогнозування продуктивних якостей первісток як метод раціонального використання генофонду тварин [Текст] / М. М. Ганчев, М. Ф. Бойко, Г. П. Бондаренко // Розведення і генетика тварин. – Міжвід. темат. наук. зб. № 34. – К.: Урожай, – 2001. – С. 157-158.
2. Полупан, Ю. П. Проблеми консолідації різних селекційних груп тварин [Текст] / Ю. П. Полупан // Вісник аграрної науки. – 2001. – № 12. – С. 42-46.
3. Рудик, І. А. Особливості успадкування племінної цінності за надоем молока у корів при формуванні високопродуктивних стад молочної худоби [Текст] / І. А. Рудик, Ю. М. Сотніченко / Науковий вісник Національного аграрного університету. – Київ, 2004. – Вип. 28. – С. 81-84.
4. Рудик, І. А. Ефективність використання бугаїв для поліпшення стада [Текст] / І. А. Рудик, В. В. Судика, В. П. Даниленко // Аграрний вісник Причорномор'я. – Одеса, 2006. – Вип. 32. – С. 10-12.

